

לבריאות והצלחת

שמואל בן זכריה וקלרה אידל. מרים בת יהושע ומרתא

פתחיה בן יאיר וחנה. חגית בת שמואל ומרים

וילדיהם דרור הלל ואשר יש'

עודד בן שמואל ומרים. מעין בת אפרים ואורלי

וילדיהם ידידיה רננה שירה אמונה

רועי בן משה ושרה. תמר בת שמואל ומרים

לרפואת חיים שמואל בן סימה

לעילוי נשמת פרל בת רבקה ע"ה

לעילוי נשמת

אלישבע שולביץ ע"ה בת יבלחט"א יעקב אליהו ושרה הורביץ

לעילוי נשמת

הבחור שמואל אלעזר ז"ל בן יבלחט"א נתן ואביבה הורביץ

הימנו ודבר אחר

בעניין קרבן תודה, לא נתפרש בכתוב שיתנו החזה והשוק לכהן, והדבר למד בהיקש שהוקשה תודה לשלמים, [ובשלמים נאמר, "וְהָיָה הַחֵזֶה וְהַשּׁוֹק לְאַהֲרֹן וּלְבָנָיו. וְאֵת שׁוֹק הַיָּמִין תִּתְּנוּ תְרוּמָה לַכֹּהֵן"].

ומכל מקום, אחר שלמדנו בהיקש, שחזה ושוק של תודה ניתנים לאכילת הכהן, **יש ללמוד מהמפורש בה**, שזמן אכילת חזה ושוק זה הוא **יום ולילה**, כי נאמר בעניינה, "וּבִשְׂרָזָבַח תּוֹדַת שְׁלָמֵי בָיִום קָרְבָּנוּ יֵאָכֵל לֹא יִנִּיחַ מִמֶּנּוּ עַד בֶּקֶר".

ונחלקו חכמים, האם דין כזה, כזמן אכילת חזה ושוק של תודה, [הלמד מהמפורש בעניין, וגם מהיקש], נחשב כדבר הלמד בהיקש, שאינו חוזר ומלמד בהיקש, או כדבר המפורש בכתוב, שחוזר ומלמד בהיקש.

לדעת רבי רבי ישמעאל – הימנו ודבר אחר נחשב כהיקש, ואינו חוזר ומלמד בהיקש.

ולדעת רבי עקיבא – הימנו ודבר אחר אינו נחשב כהיקש, וחוזר ומלמד בהיקש.

אכילת הבכור

א. בשר הבכור נאכל לכהנים, שנאמר, "וּבִשְׂרָם יִהְיֶה לָךְ פְּחֹזָה הַתְּנוּפָה וּכְשׂוֹק הַיָּמִין לָךְ יִהְיֶה".

ב. מקום אכילת הבכור בכל העיר, שנאמר, "וְהִבֵּאתֶם שְׂמֵה עֲלֵיכֶם וְזִבְחֵיכֶם וְאֵת מַעֲשֵׂרְתֵיכֶם וְאֵת תְּרוּמַת יְדָכֶם וְנִדְרֵיכֶם וְנִדְבְּתֵיכֶם וּבְכֹרֹת בְּקָרְכֶם וְצֹאנֵיכֶם. וְאֶכְלֶתֶם שֵׁם לִפְנֵי ה' אֱלֹהֵיכֶם", ומתוך שלא נאמרה בעניין מחיצה יש ללמוד שנאכלים בכל העיר.

ג. מותר לאכול את בשר כל הקרבנות הללו, בכל צורה, **בין מבושלים בין צלויים**, [שלא כפסח שאינו נאכל אלא צלי].

ד. זמן אכילת בשר הבכור שני ימים ולילה אחד. מאחד הטעמים הבאים.

(א) בניין אב.

- מתחילה רצה רבי טרפון ללמוד דין זה בבניין אב, שכן מצינו שהשלמים נאכלים לשני ימים ולילה אחד, והבכור דומה להם, בכך שהוא קדשים קלים כמותם ואינו בא על חטא כמותם, ואם כן כשם ששלמים נאכלים לשני ימים ולילה אחד כך הבכור יאכל לשני ימים ולילה אחד.

- אולם רבי יוסי הגלילי דחה זאת, כי מצד שני מצינו שחטאת ואשם נאכלים ליום ולילה בלבד והבכור דומה להם בכך שניתן לכהן כבשר חטאת ואשם ואינו בא בנדר ונדבה כחטאת ואשם ואם כן כשם שחטאת ואשם נאכלים ליום ולילה, כך הבכור יאכל ליום ולילה.

(ב) בהיקש לתודה.

רבי עקיבא למד דין זה, ממה שנאמר בעניין הבכור, "וּבִשְׂרָם יִהְיֶה לָךְ פְּחֹזָה הַתְּנוּפָה וּכְשׂוֹק הַיָּמִין לָךְ יִהְיֶה", להקיש זמן אכילת בכור לזמן אכילת חזה ושוק האמורים במקום אחר.

ולכאורה יש אפשרות להקישו לזמן אכילת חזה ושוק של שלמים, שנאכלים לשני ימים ולילה אחד, או להקישו לזמן אכילת חזה ושוק של תודה, הנאכלים ליום ולילה בלבד, ומאחר שכלל בדינו, תפסת מועט תפסת, על כרחך הקישו הכתוב לזמן אכילת חזה ושוק של תודה, הנאכלים ללילה אחד.

אולם מאחר שנאמר בסוף הכתוב פעם נוספת "לָךְ יִהְיֶה", למדנו לנתינה נוספת על הלמדה מתחילת הכתוב, ואם כן, נוסף יום אחד לאכילת הבכור, ולכן נאכל לשני ימים ולילה אחד. [ורבי עקיבא כשיטתו, שהימנו ודבר אחר כדין זמן אכילת חזה ושוק של תודה, נחשב כדבר המפורש בכתוב ולא נחשב כהיקש, ולכן ניתן לחזור וללמוד ממנו].

(ג) בהיקש לשלמים.

רבי ישמעאל למד דין זה, ממה שנאמר בעניין הבכור, "וּבִשְׂרָם יִהְיֶה לָךְ פְּחֹזָה הַתְּנוּפָה וּכְשׂוֹק הַיָּמִין לָךְ יִהְיֶה", להקיש זמן אכילת בכור לזמן אכילת חזה ושוק האמורים במקום אחר.

ולדעת רבי ישמעאל אין אפשרות להקישו לחזה ושוק של תודה, כי זמן אכילתם למד מהכתוב בעניין תודה ומהיקש, ולדעת רבי ישמעאל, הימנו ודבר אחר נחשב כדבר שאינו מפורש, ואם כן זמן אכילת חזה ושוק של תודה נחשב כלמד בהיקש, ואינו חוזר ומלמד בהיקש, ואם הקיש הכתוב זמן

אכילת בכור לזמן אכילת חזה ושוק על כרחך הקישו לזמן אכילת חזה ושוק של שלמים, הנאכלים לשני ימים ולילה אחד.

-

ביום הראשון שבא רבי יוסי הגלילי ללמוד לפני החכמים בכרם ביבנה, כבר הקשה על רבי טרפון, ודחה את בניינו.

בכור בעל מום ניתן לכהן

לדעת רבי ישמעאל – דין זה למד מהכתוב בעניין בכור בסופו, "לָךְ יִהְיֶה", הבא להוסיף נתינה על הכתוב בתורה, והיא נתינת בכור בעל מום, שאינו קרב למזבח, אלא ניתן לכהן לאכילה כמו שהוא.

ולדעת רבי עקיבא – דין זה למד מהכתוב בעניין בכור, "וּבְשָׂרָם יִהְיֶה לָךְ" בלשון רבים, הבא ללמד על שני מיני בכורות, שבשרם לכהן, אחד תם, ואחד בעל מום.

אכילת מעשר בהמה

א. בשר מעשר בהמה נאכל לכל ישראל בין כהנים ובין זרים, שלא מצינו בתורה שינתן לכהן.

ב. מקום אכילת מעשר בהמה בכל העיר, שנאמר, "וַהֲבִאתֶם שְׂמֶה עֲלֵיכֶם וְזִבְחִיכֶם וְאֵת מַעֲשְׂרֵיכֶם [מעשר שני של דגן ומעשר בהמה] וְאֵת תְּרוּמַת יְדֵכֶם וְנִדְבֵיכֶם וְנִדְבֵיכֶם וּבְכֹרֶת בְּקֹרְכֶם וְצֹאנְכֶם. וְאֶכְלֹתֶם שֶׁם לְפָנַי ה' אֱלֹהֵיכֶם", ומתוך שלא נאמרה בעניין מחיצה יש ללמוד שנאכלים בכל העיר.

ג. מותר לאכול את בשר הקרבנות הללו, בכל צורה, **בין מבושלים בין צלויים**, [שלא כפסח שאינו נאכל אלא צלי].

ד. זמן אכילת בשר מעשר בהמה שני ימים ולילה אחד.

אכילת פסח

א. הפסח אינו נאכל אלא למנויו, שנאמר, "לְפִי אָכְלוּ תִכְסֹּו", ותרגום תכוסו הוא תתמנון, כלומר רק המנויים יאכלוהו.

ב. הפסח אינו נאכל אלא בלילה, [ולא ביום שחיטתו], שנאמר, "וְאָכְלוּ אֶת הַבָּשָׂר בַּלַּיְלָה הַזֶּה".

ג. סוף זמן אכילת הפסח הוא בחצות הלילה ולכן אינו נאכל כל הלילה אלא עד חצות.

לדברי רב יוסף, משנתנו היא כדעת רבי אלעזר בן עזריה, האומר, שמן התורה הפסח אינו נאכל אלא עד חצות, שנאמר "וְאָכְלוּ אֶת הַבָּשָׂר בַּלַּיְלָה הַזֶּה" וכן נאמר "וַעֲבַרְתִּי בְּאֶרֶץ מִצְרַיִם בַּלַּיְלָה הַזֶּה" ללמוד בגזרה שווה שכשם שהעברה האמורה, היא בחצות, כך זמן האכילה הוא עד חצות.

אולם לדעת רבי עקיבא, מן התורה, זמן אכילת הפסח עד עלות השחר, שנאמר, "וְאֶכְלֹתֶם אֹתוֹ בְּחֻצוֹת", ללמד, שיאכלוהו עד אור הבקר, שרק אז היו נחפזים ללכת, כי קודם לכן היו אסורים בכך, שנאמר, "וְאֵתֶם לֹא תִצְאוּ אִישׁ מִפֶּתַח בֵּיתוֹ עַד בֹּקֶר". אמנם מדברי אביו נראה, שלמעשה גם רבי עקיבא מודה, שחכמים עשו סייג לדבר, שלא יאכלו את הפסח עד סוף הזמן הזה, שמא ימשיכו לאכול גם אחרי כן, ונמצא עוברים באיסור שעונשו כרת, [=אכילת נותר], ולכן אמרו חכמים, שאינם נאכלים אלא רק עד חצות הלילה.

ד. הפסח אינו נאכל אלא צלי, שנאמר "צְלִי אֵשׁ וּמִצּוֹת עַל מִרְרִים יֶאֱכְלֶהוּ".

מתן דמים פנימיים של יום הכיפורים

א. לפני ולפנים

פר ושעיר של יום הכיפורים, נותנים מדמם שמונה מתנות בין בדי הארון כנגד הכפורת, אחת כלפי מעלה ושבע כלפי מטה.

וכך הדבר למד:

בעניין מתנות הפר נאמר, "וְלָקַח מִדָּם הַפָּר וְהִזָּה בְּאֶצְבָּעוֹ עַל פְּנֵי הַכֹּהֵן קִדְמָה [כלפי מעלה, ולא נתפרש כמה] וְלְפָנֵי הַכֹּהֵן יִזָּה שֶׁבַע פְּעָמִים [כלפי מטה] מִן הַדָּם בְּאֶצְבָּעוֹ", כלומר מפורש בכתוב, שיש להזות כלפי מעלה, אבל לא נתפרש כמה, ונתפרש בכתוב שיש להזות שבע כלפי מטה.

ובעניין מתנות השעיר נאמר "וְהִזָּה אֹתוֹ [=אחת] עַל הַכֹּהֵן [כלפי מעלה] וְלְפָנֵי הַכֹּהֵן [כלפי מטה]", כלומר מפורש בכתוב, שיש להזות אחת כלפי מעלה, ונתפרש בכתוב שיש להזות כלפי מטה, אבל לא נתפרש כמה.

ומתוך שהוקשו זה לזה, [שנאמר "ועשה את דמו כאשר עשה לדם הפר], למדים זה מזה את המניין שאינו מפורש בהם, ולכן ובשניהם יש מתנה אחת למעלה ושבע למטה.

ב. בהיכל כנגד הפרוכת

פר ושעיר של יום הכיפורים, נותנים מדמם שמונה מתנות כנגד הפרוכת, אחת כלפי מעלה ושבע כלפי מטה.

ודבר זה למד, מתוך שהוקשו מתנות שבהיכל, למתנות שלפני ולפנים, שנאמר, "וְכֵן יַעֲשֶׂה לְאֹהֶל מוֹעֵד".

והנה, דין מתנות פר ושעיר שלפני ולפנים, אינם

מפורשות לגמרי, שבכל אחד מהם מפורש רק שיש מתנות למעלה ולמטה, ומניין אחד מהמתנות, אבל המניין השני למד בהיקש, שהוקשו זה לזה, ואם כן, דין המתנות שלפני ולפנים למד הימנו ודבר אחר.

ולדעת האומרים הימנו ודבר אחר נחשב כדבר מפורש, מובן כיצד חוזר ומלמד בהיקש את דין מתנות פר ושעיר שבהיכל.

אולם לדעת האומרים הימנו ודבר אחר אינו נחשב כמפורש, היאך הוא חוזר ומלמד בהיקש את דין מתנות פר ושעיר שבהיכל.

- **יש מיישבים** זאת בכך, שאמנם אם ההיקש האחרון היה ללמוד דין מתנות פר שבהיכל, מדין מתנות פר שלפני ולפנים, וכן ללמוד דין מתנות שעיר שבהיכל, מדין מתנות שעיר שלפני ולפנים, אי אפשר היה ללמוד זאת, כי דבר הלמד בהיקש, אינו חוזר ומלמד בהיקש, ודין מתנות פר שלפני ולפנים, וכן דין מתנות שעיר שלפני ולפנים, למד הימנו ודבר אחר, ונחשב כלמד בהיקש, אבל באמת, ההיקש האחרון אינו ללמוד דין מתנות פר מדין מתנות פר, וכן דין מתנות שעיר מדין מתנות שעיר, אלא ללמוד שדין ההיכל כדין לפני ולפנים, [=מקומות הוא דגמירי מהדדי] ובדין לפני ולפנים, לא נאמר שום היקש, שיהיה ההיקש האחרון היקש אחר היקש.

- **ויש מיישבים** זאת, שאמנם גם כשההיקש האחרון מדבר בדבר שלא הוקש ההיקש הראשון, [שבראשון הוקשו בהמות זו לזו, ובאחרון הוקשו מקומות זו לזו], נחשב זה כהיקש הלמד מהיקש, כי סוף כל סוף הדין שאנו באים ללמוד בהיקש היכל לפני ולפנים, למד מתחילה בהיקש שהוקשו פר ושעיר זה לזה, והטעם שבכל זאת אנו למדים דין מתנות ההיכל, מדין מתנות לפני ולפנים, כי מאחר שבהיקש האחרון ניתן ללמוד דברים המפורשים לפני ולפנים, מתוך כך, הוא מלמד גם את הדברים הלומדים לפני ולפנים בהיקש. [=חוץ מפנים בחד זימנא גמר]. [ואין זה כדבר הבא ללמוד בהיקש שני רק דבר הלמד בהיקש הראשון בלא ללמוד דבר המפורש בראשון].

שיעור לחמי תודה

המביא קרבן תודה, מביא עמו ארבעה מיני לחמים, שלושה מיני מצה, ואחד מין חמץ, שנאמר, "וְהִקְרִיב עַל זֶבַח הַתּוֹדָה (א) חֲלוֹת מִצוֹת בְּלוֹלֹת בַּשֶּׁמֶן (ב) וְרִקְיָקִי מִצוֹת מְשֻׁחִים בַּשֶּׁמֶן (ג) וְסֻלֶּת מְרֻבֶּקֶת חֲלוֹת בְּלוֹלֹת בַּשֶּׁמֶן. (ד) עַל חֲלוֹת לֶחֶם חֻמֵּץ". [מכל מין היו מביאים עשר חלות, ונותנים אחת לכהן, שנאמר, "וְהִקְרִיב מִמֶּנּוּ אֶחָד מִכָּל קֶרְבָּן תְּרוּמָה לְה' לַפֶּהוּ"]. ולהלן יתבאר בעזה"י מה היה שיעורם של כל החלות הללו.

א. שיעור חלות החמץ שבתודה.

בעניין שתי הלחם נאמר, "מִמּוֹשְׁבֵיכֶם תָּבִיאוּ לֶחֶם תְּנוּפָה שְׁתֵּים שְׁנַי עֶשְׂרֹנִים סֻלֶּת תְּהִינָה חֻמֵּץ תֵּאָפִינָה בַּפּוֹרִים לֶה'".

ולמדו מכאן ששיעור כל אחת משתי הלחם הוא עשרון אחד [=עשירית האיפה], שנאמר, "לֶחֶם תְּנוּפָה שְׁתֵּים שְׁנַי עֶשְׂרֹנִים", כלומר שיעור שתי הלחם שני עשרונים, ואם כן שיעור כל אחד עישרון אחד.

ועוד למדו מכאן, שכל מקום שיש להביא חלות חמץ, כך הוא שיעורם, שנאמר "תָּבִיאוּ", ללמד שכל חמץ שתביאו דינו כן.

ואם כן למדנו, שכל אחת מחלות החמץ של התודה שיעורה עישרון, ושיעור כל חלות החמץ הוא עשרה עשרונים.

ב. שיעור חלות המצה שבתודה.

מתוך שנאמר אחר לחמי המצה "עַל חֲלוֹת לֶחֶם חֻמֵּץ", להקיש את לחם החמץ לכל לחמי המצה, יש ללמוד, ששיעור כל לחמי המצה כשיעור לחמי החמץ, כלומר כל שלושים חלות המצה, שיעורם עשרה עשרונים, ושיעור כל חלות מצה, הוא שליש עשרון.

ומבואר בגמרא, שאף לדעת האומרים, הימנו ודבר אחר, אינו נחשב כמפורש בכתוב, מודים הם, שדין שיעור חלות לחם חמץ, נחשב כמפורש בכתוב, ולכן חוזר ומלמד בהיקש את שיעור לחמי המצה, והטעם לכך כי שיעור לחמי חמץ אינו למד רק בהיקש משתי הלחם, אלא בריבוי הכתוב "תָּבִיאוּ", והרי זה כמפורש בכתוב.

סליק פרק איזהו מקומן

© כל הזכויות שמורות י.א.ה.

bekitsur1@gmail.com

מותר להפיץ שלא למטרה מסחרית

לקבלת קבצים אלו בוואצאפ

שלחו הודעה למספר 050-6877088

[לרכישת בקיצור על מסכת זבחים](#)

[לרכישת ספרי בקיצור באתר אמזון](#)